

УДК 37.018.43:004]:7.071.5

DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2024.29.306164>

Наталія Сулаєва, м. Полтава

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5066-8605>

Валентина Березан, м. Полтава

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4999-7898>

ДИСТАНЦІЙНІ ФОРМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ МУЗИЧНО-ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ, ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлюється актуальність дистанційної музичної освіти в сучасних дошкільних, загальноосвітніх і позашкільних закладах. Виділено різні формати дистанційного навчання, включаючи чат- та вебзаняття, а також гібридні комбінації. Їх проведення спирається на різноманітні платформи та сервіси (Zoom, Google Meet, месенджери та ін.), а онлайн-інструменти (Melody-Marker, Chrome Music Lab тощо) дозволяють створювати проєкти та завдання, що збагачують навчальний процес. Підкреслюється, що використання дистанційних методик сприяє збереженню системності й неперервності музичної освіти. Виокремлюються аспекти, які потребують уваги: неприпустимість навчання дітей співові в режимі онлайн, зокрема формування здатності чисто інтонувати; використання відео- та аудіозаписів занять з методичними помилками; застосування низькопробних записів пісень для прослуховування та відтворення дітьми; відсутність контролю за якістю надання освітніх послуг тощо.

Ключові слова: дистанційні форми освіти; дистанційні форми музично-освітньої діяльності; заклади загальної середньої освіти; заклади дошкільної освіти, заклади позашкільної освіти; інструменти дистанційної музично-освітньої діяльності.

Постановка проблеми. Стресові умови, у яких опинилися діти України в період пандемії та війни, спричинили суттєве зниження якості освіти. Особливо гостро постало питання освітніх втрат, що були зумовлені вимушеними перервами в навчанні, відсутністю чи недостатністю очної взаємодії педагогів і здобувачів освіти, певними обмеженнями щодо реалізації дистанційних форм організації освітнього процесу. З-поміж останніх – не лише перебої з електроенергією чи інтернетом,

© Н. Сулаєва, В. Березан, 2024

часткова чи повна відсутність технічного забезпечення, але й не завжди відповідне вимогам часу володіння вихователями закладів дошкільної освіти, учителями закладів загальної середньої чи позашкільної освіти технологіями дистанційного навчання, зокрема в царині загальної мистецької освіти. Водночас у сучасних реаліях української держави дистанційна організація музично-освітньої діяльності є важливим чинником, що дає змогу забезпечувати її неперервність.

Безсумнівно, український народ вірить у світле майбутнє своєї країни та має сподівання, що діти вже найближчим часом матимуть можливість отримувати повноцінну освіту в безпечних умовах. Разом із тим здобутий досвід використання дистанційних форм освітньої, зокрема музично-освітньої діяльності, стане важливим доважком до традиційної, вивіреної часом системи цілісного розвитку особистості «в процесі освоєння мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні» (*Державний стандарт базової середньої освіти, 2020*).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам дистанційного навчання присвячені наукові праці багатьох науковців, серед них – І. Адамова Т. Головачук (2012), Л. Васильченко, Н. Шацька (2022), Р. Деллінг (Delling, 1978), Д. Кіган (Keegan, 2003), П. Стефаненко (Стефаненко, 2002) та ін. розглядають дистанційне навчання як форму віртуального навчального процесу, де відсутній прямий контакт між педагогом і учнем/студентом, а інструментом спілкування й обміну інформацією є новітні телекомунікаційні системи; П. Дітюк, М. Назар, Х. Перратон, М. Смульсон (2021) та ін. вважають дистанційне навчання одним із дидактичних методів; В. Биков, О. Дубасенюк, Д. Ієн, К. Харпер, К. Чен (Черкашина, 2022) та ін. досліджують дистанційне навчання як форму освіти, де очні та синхронні заняття з педагогом зведені до мінімуму або відсутні взагалі. Наукові публікації з проблеми дистанційної мистецької освіти є нечисленними і присвячені переважно вищій школі.

Мета статті – висвітлити особливості реалізації музично-освітньої діяльності в закладах дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти в дистанційному форматі.

Методи дослідження. Для розв’язання завдань дослідження використано комплекс методів: *теоретичні* (порівняльний аналіз; контент-аналіз наукових праць і вебсайтів та інтернет-джерел; кількісний і якісний аналіз, синтез результатів напрацювань вітчизняних і зарубіжних дослідників; індукція та дедукція для виявлення особливостей використання дистанційних форм та інструментів музично-освітньої діяльності в різних закладах освіти; моделювання – для уточнення базових понять; пошуковий уможливив студіювання науково-педагогічної літератури, інтернет-джерел з досліджуваної проблеми; зіставлення, порівняння, узагальнення та класифікація сучасних універсальних та спеціальних дистанційних інструментів навчання; систематизація та узагальнення – з метою формування суджень і висновків); *емпіричні* (реальне спостереження, емпіричний опис тощо).

Виклад основного матеріалу. Кардинальні зміни в українському суспільстві, які відбулися в реаліях пандемії та війни, суттєво вплинули на систему освіти. Вона була повністю переформатована та за надзвичайно короткий термін пройшла шлях еволюції упровадження найновіших освітніх технологій. Найпотужніші зміни відбулися в системі використання дистанційних форм та інструментів в освітньому процесі. На запити суспільства відреагували й центральні органи виконавчої влади. Так, Міністерство освіти і науки України (далі – МОН України) у 2020 карантинному році затвердило нове «Положення про дистанційне навчання», у якому вказано, що дистанційне навчання є організацією освітнього процесу (за дистанційною формою здобуття освіти або шляхом використання технологій дистанційного навчання в різних формах здобуття освіти) «в умовах віддаленості один від одного його учасників та їх як правило опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі сучасних освітніх, інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій» (*Наказ МОН України.., 2020*) та ряд інших документів, що регламентують дистанційне навчання в закладах дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти (*Дистанційна освіта*

для дошкільнят, 2023; Топузов, 2021). У період повномасштабного вторгнення МОН України підготувало інформацію щодо особливостей організації нового 2022-2023 навчального року та рекомендації найперших кроків із підготовки до нього, з-поміж яких: провадження дистанційного (коли робота може виконуватися поза робочим приміщенням і з використанням інформаційно-комунікаційних технологій) або змішаного навчання (поєднання очного й дистанційного режимів); під час дистанційного навчання пропонується використовувати контент Всеукраїнської школи онлайн (Березан, Буклів, Буклів, 2022), яка містить матеріали для повноцінної реалізації освітніх завдань.

Інтенсивне впровадження дистанційної освіти впродовж двох років пандемії склало важливе підґрунтя для організації освітнього процесу з початком повномасштабного вторгнення росії в Україну, коли тривоги, бомбардування, блекаути, здавалося б, мали повністю зупинити освітнє життя в державі. Та все ж усвідомлення педагогічною спільнотою необхідності залучення молодого покоління до освітньої діяльності за будь-яких умов спонукало заклади освіти віднаходити шляхи взаємодії та працювати дистанційно. В період активної реалізації дистанційної освіти педагогічні колективи не випускали з уваги жодного з напрямів розвитку дітей, зокрема й загальної музичної освіти. Суттєвою підтримкою для вихователів, учителів, керівників мистецьких колективів стало створення різноманітних платформ, додатків, сервісів та інструментів дистанційного навчання.

Поряд із успіхами, великими й маленькими перемогами дистанційної музично-освітньої діяльності з дошкільниками, учнями шкіл і вихованцями позашкільних закладів педагоги мали труднощі з технічним забезпеченням, обмеженням часу, організацією зворотного зв'язку тощо (Топузов, 2021). Попри все, найчастіше виникали (й донині є актуальними) питання недостатньої готовності вчителів мистецтва, керівників інструментальних і вокальних гуртків або студій до використання освітніх онлайн-ресурсів для проведення занять. Почасти дошкільники та учні, які змалку користуються різноманітними девайсами (комп'ютерами, планшетами, цифровими медіаплеєрами тощо) й гаджетами (флешками, навушниками, окулярами

віртуальної реальності та ін.), почуваються більш комфортно й природно під час дистанційної взаємодії, ніж педагоги. Водночас вікові особливості учнів або вихованців – учасників освітнього процесу – щодо сприйняття та оволодіння навчальною інформацією, рівень розвитку їхньої уваги та саморегуляції також можуть стати на заваді повноцінної музично-освітньої діяльності.

З огляду на це, важливим фактором підвищення якості надання музичної освіти в дошкільних, початкових і позашкільних закладах є вільне володіння педагогами освітніми ресурсами і програмами, доступними в мережі інтернет, а також усвідомлене й доречне їх використання в освіті дітей різного віку. Саме такий підхід дозволить у складних умовах зберегти системність і неперервність освітнього процесу, сприятиме самовдосконаленню та самоорганізації учнів і вихованців.

Для результативної мистецько-просвітницької діяльності з допомогою цифрових технологій у закладах дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти активними учасниками дистанційного навчання мають бути не лише вчителі, керівники гуртків або студій, діти, але й батьки, особливо коли йдеться про освітній процес із дошкільниками та учнями початкової школи. Саме батьки є першими помічниками вихователя, вчителя, керівника гуртка в умовах дистанційної освіти. Зокрема, у наказі МОН України щодо батьків учнів початкових класів вказано, що вони «сприяють виконанню дитиною освітньої програми, навчальних програм з окремих предметів (інтегрованих курсів) і досягненню передбачених ними результатів навчання, реалізації індивідуальної освітньої траєкторії, дбають про фізичне та психічне здоров'я дітей, формують у них навички здорового способу життя, а також сприяють дотриманню учнями академічної доброчесності в освітньому процесі» (*Наказ МОН України.., 2020*). Водночас у цьому ж наказі зауважено, що в разі, якщо під час дистанційного навчання батьки не виконують своїх обов'язків щодо забезпечення здобуття дитиною освіти, зокрема не забезпечують участі дитини в освітньому процесі протягом 10 робочих днів підряд з невідомих причин, заклад освіти інформує про це відповідну службу у справах дітей (*Наказ МОН України.., 2020*). Відповідальне ж ставлення

всіх учасників освітнього процесу до його організації та реалізації є запорукою надання якісної загальної мистецької освіти дітей.

Укотре наголосимо, що практично за 3-4 роки кількість форм та інструментів дистанційної освіти збільшилася в рази. Нині виокремилися різні форми дистанційного навчання. Передусім для надання загальної мистецької освіти використовуються чат-заняття, які проводяться синхронно – коли учасники дистанційного навчання одночасно перебувають в електронному освітньому середовищі або спілкуються за допомогою засобів аудіо-, відеоконференції) (Калашникова, 2020). Зауважимо, що подекуди відеоконференції вирізняють в окрему форму дистанційного навчання і наголошують, що вони передбачають можливість здобувачів отримувати освітні послуги у провідних учителів мистецтва, вокалістів, інструменталістів чи керівників мистецьких колективів, які визнані в усьому світі та пропонують свої відеозаняття в записі.

Для надання загальної мистецької освіти використовуються також вебзаняття, які відбуваються асинхронно – коли учасники дистанційного навчання взаємодіють між собою із затримкою в часі, застосовуючи при цьому різноманітні інтерактивні інструменти (Калашникова, 2020). Сьогодні також популярним є гібридне або змішане навчання (коли учасники освітнього процесу мають бути доступними у визначений час онлайн чи наживо, але виконувати завдання дозволяється у власному темпі й подавати онлайн).

Мистецько-просвітницька діяльність не може здійснюватися поза використанням різноманітних інструментів. З-поміж них, як правило, у системі надання загальної мистецької освіти в закладах дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти послуговуються освітніми платформами, електронною поштою, чатами, форумами, блогами, соціальними мережами тощо.

За останні роки в Україні активізовано значну кількість освітніх платформ, які були й залишаються суттєвою підтримкою для музичних керівників, учителів мистецтва та керівників музичних колективів закладів освіти. Найпопулярнішою платформою з перших днів карантину та війни став Zoom (Zoom, 2024), який дозволяє проводити індивідуальні та групові заняття, уроки,

зустрічі. Так, за допомогою використання цієї платформи педагог у режимі онлайн має змогу розповісти про твір, композитора, епоху, музичний інструмент, продемонструвати аудіо- чи відеозапис виконання музичних зразків, почути думки дітей про матеріал, що виноситься на розсуд. Важливим є те, що платформа дозволяє ділити учасників на групи або взаємодіяти з окремим учнем чи вихованцем. Разом із тим, слід зауважити, що педагогові необхідно під час роботи на платформі Zoom урахувувати, яким саме девайсом користується він сам або дитина, адже від цього залежить якість звуку чи зображення. До прикладу, в навчанні дітей співові якість звуку є надзвичайно важливою ознакою. Подекуди керівники вокальних колективів чи солістів намагаються в Zoom продемонструвати манеру співу, чистоту інтонування, не враховуючи, що учень чує спотворений звук і намагається його відтворити. В результаті можна порушити в дитини координацію між слухом і голосом, та, як наслідок, гальмування розвитку в неї вміння чисто відтворювати мелодію твору. Неприпустимим, на нашу думку, є й групове виконання пісень під час онлайн-заняття в Zoom. Причина та ж сама – нерівномірність звуку, неодночасність звучання, порушення темпу і ритмічного малюнка твору. З огляду на це, педагогам слід уважно ставитися до визначення методів і прийомів музичної роботи на основі використання цієї платформи.

Для надання загальної мистецької освіти музиканти-педагоги можуть застосовувати платформи Google Meet (Google Meet, 2024). Її перевагою над Zoom є те, що педагог має 15 ГБ простору на диску для завантаження значної кількості музичних зразків (за умови придбання платного пакету – від 30 ГБ до 5 ТБ), у порівнянні з відсутністю безоплатного місця в хмарному середовищі для користувачів Zoom, чи 5-10 ГБ за умови оплати. Звичайно, коли йдеться про якість звуку чи зображення, то знову ж таки все залежить від швидкості інтернету чи пристрою, на якому працюють учасники освітнього процесу. Тому, вважаємо за недоцільне використовувати й цю платформу для синхронного відтворення мелодії. Натомість педагог має змогу під час заняття на платформі Google Meet пояснити всі нюанси виконання твору і

запропонувати дитині прослухати якісні записи «вирізаного» конкретного фрагменту чи й усього твору. Шліфування ж чистоти інтонування має відбуватися під час живого спілкування усіх учасників освітнього процесу. Так само музичні зразки для слухання та відтворення педагоги можуть завантажувати на електронну пошту чи у спеціально створені для цього чати в месенджерах Viber, Telegram, WhatsApp, Facebook Messenger та Instagram.

Доцільним у процесі підготовки педагога до надання загальної музичної освіти є користування безкоштовними онлайн-інструментами, які є суттєвим доважком до употужнення та урізноманітнення підходів до навчання музичному мистецтву. Ці інструменти на основі штучного інтелекту дають змогу створювати різноманітні проєкти, аудіо- та відеопрезентації, флешкартки за обраними темами, професійні добірки, виконувати індивідуальні та групові завдання тощо. Досить актуальним сьогодні є використання цифрових інструментів учнями безпосередньо на уроках «Мистецтво» чи на заняттях у музичних гуртках, або ж батьками під час занять із дошкільниками. До прикладу, для того, аби діти могли почути якісне звучання дитячого твору, призначеного для вивчення, або взяти участь у музичній грі, пропонуються QR-коди – найшвидші додатки для сканування. Багато підручників і посібників з мистецтва вже мають на своїх сторінках ці коди.

Цікавими та доречними на заняттях з музичного мистецтва є віртуальні екскурсії (Віденська державна опера ще у 2020-му році розпочала безкоштовні трансляції записів минулих вистав опер і балетів) (Wiener Staatsoper, 2024), віртуальні концерти (virtual live), зокрема на онлайн-сервісі Google Cultural Institute у розділі Performing Arts, що останнім часом поповнився функцією з 360-градусного огляду (Performing Arts, 2024). Учитель має змогу запросити учнів на виступи найвідоміших оркестрів та співаків світу, в найпопулярніші зали світу (Паризька національна опера, Нью-Йоркський концертний зал, Карнегі-хол, Берлінська філармонія тощо).

Навчання музичного мистецтва стає доступнішим і з використанням вебсайту Chrome Music Lab (Chrome Music Lab,

2024), який дає змогу вчителю й учням створювати мелодії (Melody Maker, 2024), писати пісні (Song Maker, 2024), здійснювати аранжування власної ритмічної музики за допомогою введення різних інструментів (Rhythm, 2024) тощо. Йдеться про такі музичні ігри, як «Shared Piano» («Спільне піаніно»), «Song Maker» («Творець пісень»), «Rhythm» («Ритм»), «Spectrogram» («Спектрограма»), «Sound waves» («Звукові хвилі»), «Arpeggios» («Арпеджіо»), «Piano roll» («Фортепіано»), «Melody Maker» («Творець мелодій»), «Chords» («Акорди») тощо. Цінним є те, що виконувати творчі завдання можна на будь-яких девайсах: телефонах, планшетах, ноутбуках.

Насиченим є інтернет-простір і щодо навчання музичного мистецтва дітей дошкільного віку. До прикладу, окремі заклади дошкільної освіти використовують безоплатний вебресурс Padlet (Padlet, 2024), у якому необмежена кількість створених сторінок та є можливість додавати відео-, аудіозаписи, зображення, файли у форматі Word, PDF, Image, покликання на різні ресурси тощо. Сервіс є простим і доступним для батьків, які переходять за покликанням, що надсилає музичний керівник, та знаходять необхідний контент, зокрема, дистанційні музичні заняття, музично-ритмічні вправи, музично-дидактичні та музично-рухливі ігри, музичні пазли, танці з рухами, музичні казки тощо.

Значна частина вітчизняних закладів дошкільної освіти створила власні сторінки на Facebook чи Instagram, де надаються поради батькам щодо того, як грати з дитиною в музично-дидактичні ігри, як виконувати музично-ритмічні рухи до пісень, які коліскові слід виконувати чи ставити в записі, як починати слухати музику з дитиною тощо. При цьому пропонуються записи дитячих пісень, музичних ігор, руханок, фізкультхвилинок, відеозанять, анімацій тощо.

Подекуди батьки самостійно залучають дітей дошкільного та молодшого шкільного віку до мистецької освіти онлайн. Добирають відео- та аудіоматеріали, пропонують своїм малюкам заняття та уроки з розвитку різних музичних здібностей, вивчають зі своїми дітьми пісні, які представлені в соціальних мережах тощо. Надзвичайно цінними є допомога та підтримка батьками

своїх дітей. Водночас, незважаючи на позитив роботи з інтернет-контентом, акцентуємо увагу на якості пропонованого матеріалу. Інколи на сторінки батьків чи в соціальні мережі потрапляють відео, які не відповідають вимогам музичної освіти: з грубими методичними помилками; низьким рівнем виконання пісень (чистота інтонування, дикція, темп, ритм); невідповідним віковій дітей змістом заняття чи музичних творів; матеріали, які не враховують певних норм (без руханок чи фізичних вправ, перенасичення негативною чи недостовірною інформацією) тощо. Неприпустимим є використання такого контенту в музичному розвитку дітей. Тому важливим завданням музичного керівника закладу дошкільної освіти, учителя музичного мистецтва закладу загальної середньої чи позашкільної освіти є своєчасне, послідовне та виважене наповнення якісним контентом створених сторінок, проведення роз'яснювальної роботи з батьками та учнями (учасниками вокальних та інструментальних колективів), контроль якості отриманих знань, сформованих умінь і навичок.

Висновки. В умовах сьогодення питання дистанційної музичної освіти в закладах дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти набуває все більшої актуальності. Її ефективність і результативність залежить від багатьох чинників, з-поміж яких вирізняється відповідна вимогам часу здатність вихователів, музичних керівників чи вчителів музичного мистецтва упроваджувати форми та інструменти дистанційної освіти.

Усталеними нині є різні форми дистанційної музичної освіти: чат-заняття як такі, що відбуваються синхронно; вебзаняття, що проводяться асинхронно; а також гібридні (змішані) заняття навчання музичного мистецтва. Їхнє проведення забезпечується потужною підтримкою – наявністю в інформаційному просторі різноманітних платформ, додатків, сервісів для надання загальної музичної освіти. Найпопулярнішими в педагогів-митців є платформи Zoom та Google Meet, месенджери Viber, Telegram, WhatsApp, Facebook Messenger та Instagram. У ході музично-освітньої діяльності сьогодні використовуються й онлайн-інструменти, які дозволяють швидко й просто прослуховувати кращі музичні зразки, створювати проекти, індивідуальні та

групові завдання, аудіо- та відеопрезентації, флешкартки, професійні добірки, писати музику, здійснювати аранжування тощо. Такими є: віртуальні екскурсії та концерти, що розміщені на онлайн-сервісі Google Cultural Institute у розділі Performing Arts; інструменти Melody-Marker, Song Maker та Rhythm, представлені на вебсайті Chrome Music Lab; сторінки вебресурсу Padlet тощо. Використання усіх можливостей дистанційного навчання має свої переваги, оскільки дозволяє у складних умовах зберегти системність і неперервність загальної музичної освіти. Водночас є певні вимоги до навчання музиці онлайн, найактуальнішими є неприпустимість: навчання дітей співові в режимі онлайн (зокрема, формування здатності чисто інтонувати); використання відео- та аудіозаписів занять із методичними помилками; застосування низькопробних записів пісень для прослуховування та відтворення дітьми; відсутності контролю за якістю надання освітніх послуг тощо.

Перспективи подальших досліджень. Подальші наукові розвідки можуть бути присвячені дослідженню впливу дистанційної музичної освіти на розвиток музичних здібностей учнів різного віку та рівень їхньої підготовки, вивченню оптимальних стратегій навчання музики в онлайн-форматі, враховуючи вікові та індивідуальні особливості дітей, аналізу можливостей використання віртуальної реальності та інтерактивних технологій для покращення дистанційної мистецько-освітньої діяльності та її впливу на розвиток креативності й самовираження особистості в контексті сучасного цифрового середовища.

Список використаної літератури

- Адамова, І., Головачук, Т. (2012). Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми. *Витоки педагогічної майстерності*, 10, 3-6.
- Березан, В. І., Буклів, Р. Л., Буклів, С. В. (2022). Цифрові можливості освітньої платформи «Всеукраїнська школа онлайн» (ВШО). *Інноваційна педагогіка*, 54 (1), 91-95. Взято з http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/54/part_1/19.pdf
- Васильченко, Л., Шацька, Н. (2022). Дистанційне (онлайн) навчання у закладах ЗСО: проблеми, виклики, рішення. *Освіта. Інноватика. Практика*, 10 (7), 19-24.
- Державний стандарт базової середньої освіти*. (2020). Взято з <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>

- Дистанційна освіта для дошкільнят*. (2023). Взято з http://salt-ruo.edu.kh.ua/doshkiljna_osvita/rekomendacii_pedagogam/distancijna_osvita_dlya_doshkiljnyat/
- Калашникова, Я. В. (2020). *Особливості дистанційної роботи керівника гуртка закладу позашкільної освіти під час карантинного періоду*. Взято з <https://yunist.org.ua/news/osoblivosti-distantsiynoi-roboti-kerivnika-gurtka-zakladu-pozashkilnoi-osviti-pid-chas-karantinnogo-/>
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Деякі питання організації дистанційного навчання» № 1115. (2020). Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>
- Смульсон, М. Л., Дітюк, П. П., Коваленко-Кобилянська, І. Г., Мещеряков, Д. С., Назар, М. М. (2021). *Психологічні механізми становлення суб'єктності дорослих у віртуальному просторі*. Київ; Львів: Вид-ць Вікторія Кундельська.
- Стефаненко, П. В. (2002). *Дистанційне навчання у вищій школі*. Донецьк: ДонНТУ.
- Топузов, О. М. (Ред.). (2021). *Дистанційне навчання в умовах карантину: досвід та перспективи: аналітико-метод. матеріали*. Київ: Педагогічна думка.
- Черкашина, Т. С. (2022). Узагальнення наукових підходів до визначення сутності поняття «дистанційне навчання». В кн. Савченко, І. М., Ємець, В. В. (Ред.), *Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії*: збірник матеріалів IV Всеукраїнської відкритого науково-практичного онлайн-форуму, Київ, 27 жовтня (с. 425-428). Київ: Національний центр «Мала академія наук України».
- Chrome Music Lab. (2024). Retrieved from <https://musiclab.chromeexperiments.com/Experiments>
- Delling, R. M. (1978). *Briefwechsel als Bestandteil und Vorlauffer des Fernstudiums* (Ziff papiere 19). Hagen: Fernuniversitat (ZIFF).
- Google Meet – Online Videos Calls, Meetings and Conferencing. (2024). Retrieved from <https://meet.google.com/>
- Keegan, D. (2003). *Foundations of distance education*. New-York: Routledge.
- Melody Maker. (2024). Retrieved from <https://musiclab.chromeexperiments.com/Melody-Maker/>
- Padlet. (2024). Retrieved from <https://padlet.com/>
- Performing Arts. (2024). Retrieved from <https://artsandculture.google.com/project/performing-arts>
- Rhythm. (2024). Retrieved from <https://musiclab.chromeexperiments.com/Rhythm/>
- Song Maker. (2024). Retrieved from <https://musiclab.chromeexperiments.com/Song-Maker/>
- Wiener Staatsoper. (2024). Retrieved from <https://play.wiener-staatsoper.at/?from=www.staatsoperlive.com>
- Zoom meetings for education. (2024). Retrieved from <https://mooc4ua.online/products/1>

Nataliia Sulaieva, Valentyna Berezan

DISTANCE FORMS AND TOOLS OF ARTISTIC AND EDUCATIONAL ACTIVITIES IN PRESCHOOL, SECONDARY AND EXTRACURRICULAR EDUCATION INSTITUTIONS

The article highlights the relevance of distance music education in modern preschool, general education, and extracurricular institutions. Its effectiveness and efficiency depend on various factors: among which there is the ability of educators, music directors, or music teachers to implement the forms and tools of distance education according to the requirements of the time.

The authors emphasize that various forms of distance music education are currently established. They are the following: chat classes, which take place synchronously; asynchronous web classes; as well as, hybrid (mixed) music education classes. Their implementation is provided by powerful support and the presence in the information space of

various platforms, applications, and services for giving general musical education. The platforms Zoom and Google Meet, messengers Viber, Telegram, WhatsApp, Facebook Messenger, and Instagram are the most popular among music teachers. In the course of musical and educational activities today, online tools are also used, which allow you to quickly and easily listen to the best musical samples, create projects, individual and group tasks, audio and video presentations, flashcards, professional selections, write music, make arrangements, etc. They are the following: virtual tours and concerts posted on the Google Cultural Institute online service in the Performing Arts section; the Melody-Marker, Song Maker, and Rhythm tools featured on the Chrome Music Lab website; Padlet web resource pages, etc. The usage of all the possibilities of distance learning has its advantages, as it allows for maintaining the system and continuity of general music education in difficult conditions. At the same time, there are certain requirements for teaching music online. The most relevant are the inadmissibility following: teaching children to sing online (in particular, the formation of the ability to intonate cleanly); use of video and audio recordings of classes with methodical errors; the use of low-quality recordings of songs for listening and playback by children; lack of control over the quality of provision of educational services, etc.

Further research can be devoted to further research on the influence of distance music education on the development of musical abilities of students of different ages and levels of training, to the study of optimal strategies for learning music in the online format, taking into account the age and individual characteristics of students, to the study of the possibilities of using virtual reality and interactive technologies to improve distance learning, artistic and educational activities, analysis of the impact of such activities on the development of creativity and self-expression of students in the context of the modern digital environment, etc.

Keywords: distance forms of education; distance forms of musical and educational activity; institutions of general secondary education; preschool education institutions, extracurricular education institutions; tools of remote musical and educational activity.

References

- Adamova, I., & Holovachuk, T. (2012). Dystantsiine navchannia: suchasnyi pohliad na perevahy ta problem [Distance learning: A contemporary perspective on benefits and challenges]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti [Origins of pedagogical skills]*, 10, 3-6 [in Ukrainian].
- Berezan, V. I., Bukliv, R. L., & Bukliv, S. V. (2022). Tsyfrovi mozhlyvosti osvitnoi platformy «Vseukrainska shkola onlain» (VShO) [Digital capabilities of the educational platform “All-Ukrainian Online School” (AUOS)]. *Innovatsiina pedahohika [Innovative pedagogy]*, 54 (1), 91-95. Retrieved from http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/54/part_1/19.pdf [in Ukrainian].
- Cherkashyna, T. S. (2022). Uzahalnennia naukovykh pidkhodiv do vyznachennia sutnosti poniattia «dystantsiine navchannia» [Generalization of scientific approaches to defining the essence of the concept of “distance learning”]. In Savchenko, I. M., & Yemets, V. V. (Eds.), *Innovatsiini transformatsii v suchasni osviti: vyklyky, realii, stratehii [Innovative transformations in modern education: challenges, realities, strategies]*: zbirnyk materialiv IV Vseukrainskoi vidkrytoho naukovopraktychnoho onlain-forumu (pp. 425-428). Kyiv: Natsionalnyi tsentr «Mala akademiia nauk Ukrainy» [in Ukrainian].
- Chrome Music Lab. (2024). Retrieved from <https://musiclab.chromeexperiments.com/Experiments>

- Delling, R. M. (1978). *Briefwechsel als Bestandteil und Vorlaufer des Fernstudiums* (Ziff papiere 19). Hagen: Fernuniversitat (ZIFF).
- Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity [State standard of basic secondary education]*. (2020). Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti> [in Ukrainian].
- Dystantsiina osvita dlia doshkilniat [Distance education for preschoolers]*. (2023). Retrieved from http://salt-ruo.edu.kh.ua/doshkiljna_osvita/rekomendacii_pedagogam/distancijna_osvita_dlya_doshkiljnyat/ [in Ukrainian].
- Google Meet – Online Videos Calls, Meetings and Conferencing. (2024). Retrieved from <https://meet.google.com/>
- Kalashnykova, Ya. V. (2020). *Osoblyvosti dystantsiinoi roboty kerivnyka hurtka zakladu pozashkilnoi osvity pid chas karantynnoho period [Peculiarities of the remote work of the head of a group of an after-school education institution during the quarantine period]*. Retrieved from <https://yunist.org.ua/news/osoblyvosti-dystantsiynoi-roboti-kerivnika-gurtka-zakladu-pozashkilnoi-osviti-pid-chas-karantynnoho-/> [in Ukrainian].
- Keegan, D. (2003). *Foundations of distance education*. New-York: Routledge.
- Melody Maker. (2024). Retrieved from <https://musiclab.chromeexperiments.com/Melody-Maker/>
- Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy «Deiaki pytannia orhanizatsii dystantsiinoho navchannia» [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine “Some issues of distance learning organization”]* № 1115. (2020). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text> [in Ukrainian].
- Padlet. (2024). Retrieved from <https://padlet.com/>
- Performing Arts. (2024). Retrieved from <https://artsandculture.google.com/project/performing-arts>
- Rhythm. (2024). Retrieved from <https://musiclab.chromeexperiments.com/Rhythm/>
- Smulson, M. L., Ditiuk, P. P., Kovalenko-Kobylianska, I. H., Meshcheriakov, D. S., & Nazar, M. M. (2021). *Psykhologichni mekhanizmy stanovlennia subiektnosti doroslykh u virtualnomu prostori [Psychological mechanisms of the formation of subjectivity of adults in virtual space]*. Kyiv; Lviv: Vydavets Viktoriia Kundelska [in Ukrainian].
- Song Maker. (2024). Retrieved from <https://musiclab.chromeexperiments.com/Song-Maker/>
- Stefanenko, P. V. (2002). *Dystantsiine navchannia u vyshchii shkoli [Distance learning in higher education]*. Donetsk: DonNTU [in Ukrainian].
- Topuzov, O. M. (Ed.). (2021). *Dystantsiine navchannia v umovakh karantynu: dosvid ta perspektyvy [Distance learning in quarantine conditions: experience and prospects]: analityko-metod. materialy*. Kyiv: Pedagogichna dumka [in Ukrainian].
- Vasylchenko, L., & Shatska, N. (2022). Dystantsiine (onlain) navchannia u zakladakh ZSO: problemy, vyklyky, rishennia [Distance (online) education in educational institutions: problems, challenges, solutions]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka [Education. Innovation. Practice]*, 10 (7), 19-24 [in Ukrainian].
- Wiener Staatsoper. (2024). Retrieved from <https://play.wiener-staatsoper.at/?from=www.staatsoperlive.com>
- Zoom meetings for education. (2024). Retrieved from <https://mooc4ua.online/products/1>

Одержано 05.04.2024 р.